

بررسی و تحلیل شامخ بهمن ماه ۱۴۰۱

اسفندماه ۱۴۰۱

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران

۱) بررسی شامخ کل بهمن ماه

شامخ کل اقتصاد ایران در بهمن ماه ۱۴۰۱ با ثبت عدد ۵۱,۳۵ پس از سه ماه رکود مجدداً به ناحیه رونق بازگشته و حاکی از بهبود فعالیت‌ها نسبت به ماه گذشته است. ماه گذشته رکود کم‌سابقه‌ای از سوی مدیران خرید گزارش شده بود (۴۱,۸۹). با تشدید رکود طی ماه‌های پائیز و ابتدای زمستان و رسیدن شامخ کل دی‌ماه به کمترین مقدار در سال جاری و با نزدیک شدن به پایان سال، بهبود فعالیت‌های اقتصادی نسبت به ماه گذشته مورد انتظار بود. علی‌رغم ثبت عدد کم‌سابقه شامخ در دی‌ماه، شامخ بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ماه سال گذشته تغییر محسوسی را نشان نمی‌دهد (۵۱,۳۵).

بر اساس گزارش مدیران خرید در بهمن ماه میزان فعالیت کسب‌وکارها افزایش یافته است (۵۳,۴۵)، در این ماه نسبت به ماه قبل (۴۰,۸۲) از شدت کاهش سفارشات جدید کاسته شده به نحوی که این مؤلفه به مرز حدود ۵۰ رسیده است. (۴۹,۶)، سرعت انجام و تحویل سفارشات بهبود یافته (۵۷,۷۲)، و همچنین شاهد کاهش قابل توجه در موجودی مواد اولیه خریداری شده هستیم (۴۲,۲۰). در میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی کار نیز تغییر محسوسی به چشم نمی‌خورد (۵۱,۱۴).

کماکان افزایش قیمت خرید مواد اولیه قویاً از سوی مدیران خرید گزارش شده (۸۶,۴۹) و یکی از دلایل افت موجودی مواد اولیه همین موضوع است. در بخش فروش کل شاهد افزایش قابل توجه (۵۷,۲۱) و در فروش صادراتی کاهش قابل‌ملاحظه‌ای گزارش شده است (۴۴,۵۴). همچنین، قیمت محصولات تولیدی با افزایش چشمگیری مواجه بوده است (۶۱,۸۴). امری که طی ماه‌های گذشته با وجود افزایش شدید در قیمت مواد اولیه اجتناب‌ناپذیر بوده و پیش‌بینی شده بود.

طی ماه‌های آبان و آذر شاهد واگرایی بین شامخ کل و شامخ صنعت در نواحی مرزی پائین و بالای ۵۰ بودیم. در دی‌ماه شامخ کل و شامخ صنعت در ناحیه کمتر از ۵۰ همگرا شدند. پیمایش شامخ در بهمن ماه حاکی از همگرایی شامخ کل و شامخ صنعت در ناحیه بالای ۵۰ است که در صورت همراهی عوامل بنیادین بازارها، این وضعیت می‌تواند در اسفندماه نیز تداوم داشته باشد.

عوامل متعددی را می‌توان به‌عنوان مهم‌ترین دلایل رونق کسب‌وکارها در بهمن ماه برشمرد. بدون شک نزدیک شدن به عید نوروز و وضعیت بهتر بازارها در ماه‌های پایانی سال از عوامل مؤثر بر شامخ کل و شامخ صنعت است. دلایل داخلی و بین‌المللی دیگری را نیز می‌توان برشمرد که بر فعالیت‌های اقتصادی مؤثر هستند.

در بعد بازارهای بین‌المللی، اقتصاد جهانی همچنان با ریسک‌های مؤثری روبرو است. از جمله مهم‌ترین عوامل می‌توان به مسیر سیاست پولی بانک مرکزی ایالات متحده و برنامه دولت چین برای بازیابی اقتصاد این کشور در سال جدید میلادی اشاره کرد. طی ماه‌های ابتدایی سال جاری میلادی گزارش‌های مثبتی از وضعیت

اقتصاد ایالات متحده منتشر شده اما به گفته ناظران سرعت کاهش نرخ تورم در این کشور مطابق با نظر فدرال رزرو نبوده و افزایش نسبی دستمزدها در ایالات متحده، پیش‌بینی‌ها در خصوص حمایت ادامه‌دار سیاست‌گذار پولی ایالات متحده از افزایش نرخ بهره و احتمال افزایش مجدد نرخ بهره به منظور کنترل تورم را تقویت کرده است. همچنین شاخص مدیران خرید چین در ماه فوریه ۲۰۲۳ در بخش تولیدی با ثبت عدد ۵۲٫۶ و در بخش خدمات با ثبت عدد ۵۶٫۳ و در ژانویه ۲۰۲۳ با ثبت عدد ۵۰٫۱ در بخش تولیدی و ۵۴ در بخش خدمات با قرار گرفتن در ناحیه رشد، حکایت از روند رو به بهبود فعالیت‌های اقتصادی چین دارد. این موضوع اثرات زیادی در بازارهای بین‌المللی و ارزش کامودیتی‌ها خصوصاً نفت خام و فلزات داشته است.

در چنین شرایطی چشم امید فعالان بازارهای جهانی به تصمیمات کنگره خلق چین و فدرال رزرو است. تصمیمات اتخاذ شده در کنگره خلق چین، مسیر رشد اقتصادی چین برای سال جاری میلادی را مشخص کرده و تأثیر واضحی بر روند تقاضا در بازار کامودیتی‌ها می‌گذارد. در صورتی که سیاست‌های حزب کمونیست چین برای بازگرداندن اقتصاد به مسیر رشد بتواند به واقعیت تبدیل شود، می‌توان به رشد تقاضا برای محصولات تولیدی در حوزه فلزات اساسی، نفت و گاز و پتروشیمی امیدوار بود.

همچنین در بهمن‌ماه در بعد داخلی، عوامل مختلفی بر وضعیت کسب‌وکارها تأثیرگذار بودند. کماکان جهش قیمت ارز از عوامل مؤثر بر کسب‌وکارهای مختلف بوده به نحوی که افزایش بهای مواد اولیه به میزان بیشتری نسبت به ماه گذشته گزارش شده است. وضعیت نسبتاً بهتر تقاضا در بازارها نسبت به ماه‌های قبل به دلیل نزدیک شدن به عید نوروز تا حدودی وضعیت کسب‌وکارها را بهبود داده هرچند که گزارش‌ها از نرخ تورم ماهانه و نقطه‌به‌نقطه حکایت از کاهش قدرت خرید خانوارهای ایرانی دارد. گزارش‌های منتشر شده توسط مرکز آمار ایران و همچنین بانک مرکزی پیش‌بینی‌های قبلی شامخ را که حاکی از رشد تورم طی ماه‌های آتی بود، تأیید کرده‌اند. بر اساس گزارش مرکز آمار ایران نرخ تورم سالانه بهمن‌ماه ۱۴۰۱ برای خانوارهای کشور به ۷٫۴۷ درصد رسیده که نسبت به همین اطلاع در ماه قبل، ۱٫۴ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین نرخ تورم نقطه‌ای در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ به عدد ۵۳٫۴ درصد رسیده است. نرخ تورم نقطه‌ای بهمن‌ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه قبل ۱٫۲ واحد درصد افزایش یافته است.

جهش بی‌رویه نرخ ارز، همه فعالان اقتصادی را در تأمین مواد اولیه موردنیاز با مشکل روبرو کرده است. در بهمن‌ماه نیز طبق اعلام مدیران خرید شاهد افزایش بهای مواد اولیه هستیم. به گفته برخی فعالین اقتصادی شدت بی‌ثباتی قیمت‌ها به حدی است که برخی عرضه‌کنندگان مواد اولیه تمایلی به فروش محصولات خود نداشته و گهگاه شرکت‌ها برای خرید مواد موردنیاز خود نمی‌توانند برنامه‌ریزی نمایند.

۲) بررسی شامخ صنعت در بهمن ماه

شامخ صنعت در بهمن ماه با ثبت عدد ۵۷,۳۹ پس از رکود فعالیتها در دی ماه (۴۵,۶) مجدداً به ناحیه بالای ۵۰ برگشته و نشان از بهبود فعالیتها در بخش صنعت کشور دارد. مؤلفه‌های شامخ صنعت نشان می‌دهد میزان تولید محصولات افزایش قابل توجهی داشته (۵۸,۷۳) و میزان سفارشات جدید به میزان چشمگیری افزایش یافته است (۶۳,۱۴). بنا بر اعلام مدیران خرید در بهمن ماه سرعت انجام و تحویل سفارشات به میزان قابل توجهی افزایش یافته (۵۷,۸۴) و میزان استخدام نیروی کار افزایش داشته است (۵۳,۴۵). همچنین موجودی مواد اولیه خریداری شده به مقدار قابل توجهی کاهش داشته است (۴۳,۹۹) که عمدتاً به دلیل روند افزایشی قیمت مواد اولیه است. افزایش شدید در قیمت مواد اولیه در تمام ماه‌های سال جاری از سوی مدیران خرید گزارش شده که بر اساس شواهد موجود به میزان زیادی ناشی از افزایش نرخ ارز و انتظارات تورمی موجود در خصوص قیمت ارز و مواد اولیه است.

در میزان فروش تغییری در میزان صادرات محصولات گزارش نشده (۴۹,۴۶) و البته فروش کل محصولات شاهد افزایش قابل ملاحظه‌ای بوده است (۵۸,۶۳) که می‌توان آن را به دلیل رشد فروش داخلی بنگاه‌ها دانست. موضوع قابل توجه دیگر افزایش قیمت محصولات تولیدی است که از سوی بخش زیادی از مدیران خرید صنایع مختلف گزارش شده است. (۶۶,۹۸). به دنبال افزایش شدید در قیمت مواد اولیه طبیعی است قیمت محصولات نیز افزایش یابد و پیش‌بینی می‌شود این روند تداوم داشته باشد. فعالین اقتصادی بخش صنعت در خصوص انتظارات از میزان تولید در ماه آینده خوش‌بین بوده‌اند (۶۲,۶۱).

۳) مقایسه شامخ صنایع مختلف در بهمن ماه

شامخ کلیه صنایع مورد بررسی به جز سایر صنایع، در پیمایش بهمن ماه در ناحیه رونق و بالاتر از ۵۰ به دست آمده است. با وجود تفاوت‌های قابل توجه در ساختار هزینه و درآمد صنایع مختلف و تأثیرپذیری متفاوت آنها از متغیرهای کلان اقتصادی، وضعیت تمامی صنایع در بهمن ماه پس از رکود شدید در ماه گذشته رونق یافته است. در میان صنایع مورد بررسی بیشترین عدد شامخ متعلق به گروه نساجی (۶۵,۳) و کمترین شامخ طبق روال پنج ماه اخیر متعلق به گروه پوشاک و چرم است (۵۲,۸). باید به این موضوع مهم اشاره داشت که شامخ گروه پوشاک و چرم پس از هشت ماه (از اردیبهشت ماه ۱۴۰۱) در ناحیه رونق قرار گرفته است. پس از صنایع نساجی، شامخ گروه‌های ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی (۶۴,۹)، کانی‌های غیرفلزی (۵۸,۹)، وسایل نقلیه و قطعات وابسته (۵۸,۴)، لاستیک و پلاستیک (۵۸,۱)، چوب کاغذ و مبلمان (۵۶,۷)، فرآورده‌های نفت و گاز (۵۶,۷) و صنایع فلزی (۵۶,۳) قرار گرفته‌اند که شامخ آنها حاکی از رشد قابل ملاحظه در کسب و کارهای این صنایع نسبت به دی ماه است. همچنین مدیران خرید گروه‌های صنایع غذایی (۵۴,۱) و پوشاک و چرم (۵۲,۷) نیز بهبود اندک در کسب و کارها را گزارش کرده‌اند.

آمار معاملات بورس کالای ایران در بهمن نشان می‌دهد در این ماه، ۱۰ میلیون و ۳۹۹ هزار و ۵۷۰ تن انواع کالا و محصول و ۱۰ هزار و ۷۳۰ دستگاه خودرو به ارزش بیش از ۱۰۵ هزار و ۵۷ میلیارد تومان در بازار فیزیکی معامله شد که حجم و ارزش معاملات نسبت به دی‌ماه به ترتیب رشد ۱۸,۵ درصدی و ۱۳,۵ درصدی را نشان می‌دهد.

۴) بررسی شامخ صنایع مختلف

۴-۱) تحلیل شامخ گروه نساجی

شامخ گروه صنایع نساجی در بهمن‌ماه با ثبت عدد ۶۵,۳ رونق قابل توجه در کسب‌وکارهای این گروه را نشان می‌دهد. وضعیت رو به بهبود کسب‌وکارهای گروه پوشاک را می‌توان از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر این رشد دانست. بررسی مؤلفه‌های سنجش شامخ این گروه حاکی از آن است که میزان تولید و میزان سفارشات جدید نسبت به ماه قبل افزایش قابل توجهی داشته (۷۲,۲) و سرعت انجام و تحویل سفارشات نیز به میزان زیادی افزایش یافته است (۷۷,۸). درحالی‌که تمام مدیران خرید به افزایش بهای مواد اولیه نسبت به دی‌ماه اذعان داشته‌اند (۱۰۰)، موجودی انبار مواد اولیه کاهش قابل توجهی داشته (۳۸,۹) و موجودی انبار محصول نیز به همین میزان کاهش یافته است (۳۸,۹). همچنین میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی کار نسبت به ماه گذشته تغییری نداشته است (۵۰). موفقیت در افزایش فروش کل و صادراتی طی بهمن‌ماه، موضوع مهم دیگری است که از سوی فعالین اقتصادی گروه نساجی گزارش شده است. افزایش صادرات محصولات (۵۵,۶) و رشد بالای میزان فروش (۸۳,۳) در مؤلفه‌های پیمایش بهمن‌ماه شامخ این گروه به چشم می‌خورد. همچنین افزایش شدید قیمت محصول نسبت به دی‌ماه گزارش شده است (۷۷,۸)

مهم‌ترین ماده اولیه صنعت نساجی پنبه است. بخش قابل توجهی از پنبه مصرفی در صنعت نساجی وارداتی است و با توجه به افزایش نرخ ارز و دشواری تأمین آن، وضعیت تأمین این ماده اولیه مهم به شدت تحت تأثیر قرار گرفته است. به گفته فعالین این گروه تعطیلی ناشی از قطعی برق در بهمن‌ماه نیز باعث شده بسیاری از خطوط تولید تعطیل و بخشی از تقاضای مشتریان صنایع پائین‌دستی و برخی تقاضاهای خارجی نیز از دست بروند.

به گفته برخی فعالین اقتصادی در گروه نساجی، وضعیت صنایع پائین‌دستی اعم از پوشاک، فرش، کفپوش، کالای خواب و... که در بخش فروشگاهی به مصرف‌کننده نهایی محصول عرضه می‌نمایند، سنجه و معیار حال خوب و بد بازار نساجی هستند. به همین دلیل در بهمن‌ماه با بهبود وضعیت صنعت پوشاک و چرم، صنعت نساجی رونق قابل توجهی را تجربه کرده است.

کاهش قدرت خرید خانوارها به دلیل تورم به‌عنوان یک عامل مهم در کاهش تقاضا و فروش محصولات تولیدی گروه نساجی و صنایع پائین‌دستی عمل کرده و با افزایش نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در سال جاری این موضوع با شدت بیشتری کسب‌وکارهای این گروه‌ها را تهدید کرده است. همچنین قاچاق انواع پارچه و منسوجات و واردات انواع نخ که به دلیل قیمت پایین‌تر جایگزین محصولات داخلی می‌شوند، از سایر مشکلاتی است که فعالین این گروه‌ها با آن مواجه هستند.

همچنین به گفته فعالین اقتصادی این گروه، تأمین مواد اولیه پتروشیمی از بورس کالا نیز با مشکلاتی در نوع عرضه و رقابت مواجه بوده و در تأمین پلی‌پروپیلن‌ها به دلیل مشکلات پتروشیمی‌ها در تأمین برخی از مواد اولیه و خوراک خود نوسان بالایی در تولید و عرضه آن وجود دارد؛ بنابراین تقاضا در برخی گریدها بسیار بیشتر از عرضه است و رقابت بالا در خرید این مواد اولیه باعث رشد شدیدتر قیمت آنها نسبت به قیمت پایه شده است.

۴-۲) تحلیل شامخ گروه ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی

فعالین اقتصادی گروه ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی در بهمن‌ماه بهبود قابل‌ملاحظه در کسب‌وکارهای خود را گزارش کرده‌اند (۶۴،۹). بررسی شامخ این گروه طی ماه‌های گذشته نشان می‌دهد پس از رونق قابل‌توجه کسب‌وکارهای این گروه در سه ماه پائیز، با ورود به زمستان کسب‌وکارهای این گروه وارد رکود جزئی شده‌اند اما در بهمن‌ماه رونق مجدد فعالیت‌های این گروه گزارش شده است.

بررسی مؤلفه‌های اصلی پیمایش شامخ برای گروه ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی نشان می‌دهد تولید به میزان قابل‌توجهی افزایش یافته است (۶۸،۴). همچنین میزان سفارشات جدید رشد داشته (۶۳،۲)، سرعت انجام و تحویل سفارشات نیز به میزان زیادی بهبود یافته (۷۶،۳) و میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی کار هم رشد قابل‌توجهی را تجربه کرده است (۶۵،۸).

کاهش قابل‌توجه در موجودی مواد اولیه (۴۲،۱) توأم با افزایش شدید در بهای مواد اولیه (۹۴،۷) رونق فعالیت‌های این گروه در بهمن‌ماه را متزلزل نشان می‌دهد. همچنین سایر مؤلفه‌های شامخ گروه ماشین‌سازی و لوازم‌خانگی حاکی از افزایش در میزان فروش محصولات (۵۵،۳) و عدم‌تغییر در صادرات (۵۰) بوده و قیمت محصولات نیز شدیداً افزایشی بوده است (۸۱،۶). علیرغم اینکه باوجود افزایش بهای مواد اولیه رشد قیمت محصولات امری طبیعی است اما این موضوع چشم‌انداز فروش محصولات در ماه‌های آتی را به چالش خواهد کشید. کاهش شدید موجودی انبار محصول نیز گزارش شده (۲۸،۹) که نسبت به ماه گذشته بر شدت آن افزوده شده است (۳۱،۸). انتظارات فعالین اقتصادی این گروه اما حاکی از خوش‌بینی نسبت به ماه آینده است (۶۵،۸)

کاهش قدرت خرید خانوارهای ایران در نتیجه تورم از یک سو و افزایش هزینه‌های تولید در نتیجه افزایش نرخ ارز از سوی دیگر، بازارهای داخلی این محصولات را با تنگنا مواجه کرده و شاهد رشد قیمت انواع لوازم خانگی هستیم. از سوی دیگر انتظارات تورمی باعث شده است تقاضای محصولات این گروه تسریع شده و با افزایش فروش و تولید محصول مواجه باشیم.

بررسی‌ها نشان می‌دهد مهم‌ترین ریسک‌های پیش روی فعالین این گروه محدودیت در تهیه مواد اولیه و قطعات، عدم ثبات و نوسانات نرخ ارز، چالش‌های تأمین ارز، نوسانات قیمت فلزات اساسی به‌طور مشخص مس، برنج، فولاد و آلومینیوم و شرایط اقتصاد کلان هستند. البته در گزارش‌های منتشر شده توسط برخی شرکت‌های بورسی در این گروه، اعطای مجوز افزایش بهای برخی از محصولات مورد اشاره قرار گرفته است که می‌تواند جریان درآمد و هزینه بنگاه‌ها را بهبود داده و امکان تأمین سرمایه در گردش و گسترش کسب‌وکارها را فراهم نماید.

۴-۳) تحلیل شامخ گروه کانی‌های غیرفلزی

شامخ بهمن‌ماه گروه کانی‌های غیرفلزی با افزایش ده واحدی نسبت به ماه گذشته، رونق در فعالیت‌های این گروه را نشان می‌دهد (۵۸,۹). بررسی شامخ ماه‌های گذشته این گروه حاکی از آن است که طی پائیز و ابتدای زمستان این گروه رونق قابل توجهی را تجربه نکرده و شاهد تنزل اندک در فعالیت‌های خود بوده است؛ بنابراین باید گفت پس از افت فعالیت‌های این گروه در پائیز و ابتدای زمستان، در بهمن‌ماه کسب‌وکارهای این گروه در حال بازگشت به شرایط تابستان هستند. امری که می‌توان تا حدود زیادی به پایان رکود فصلی بخش ساخت‌وساز و انتظارات تورمی قیمت مواد اولیه مرتبط دانست.

بر اساس اعلام مدیران خرید این گروه، مقدار تولید محصولات افزایش یافته (۵۳,۶)، میزان سفارشات جدید رشد قابل توجهی داشته (۷۱,۴)، سرعت انجام و تحویل سفارشات بهبود یافته (۵۳,۶) و میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی کار به میزان قابل توجهی رشد کرده است (۶۰,۷). همچنین افزایش قابل توجه در میزان فروش (۶۴,۳) و افت میزان صادرات محصولات (۳۵,۷) از اهم موضوعات گزارش شده توسط مدیران خرید گروه کانی‌های غیرفلزی در بهمن‌ماه است؛ اما موضوع نگران‌کننده افت شدید موجودی مواد اولیه (۳۹,۲) و افزایش شدید قیمت مواد اولیه است (۹۶,۴).

در بخش ساخت‌وساز که بخش عمده‌ای از محصولات گروه کانی‌های غیرفلزی در این بخش مصرف می‌شود شاهد، رشد قیمت مصالح ساختمانی هستیم. این رشد در حالی ثبت شده که بورس کالا هم طی دو سال گذشته برای تعدیل قیمت‌ها در بازار برخی محصولات از جمله سیمان وارد میدان شده است. اگرچه به‌عنوان مثال در بازار سیمان نوسان قیمت‌ها تحت تأثیر تحولات و عوامل مختلفی مانند عوارض صادراتی و

افتوخیز تقاضای فصلی (کاهش ساخت‌وساز در فصول سرما و رشد تولید مسکن در ۶ ماهه نخست) قرار دارد اما باین حال سیمان تیپ ۲ طی یک سال گذشته، روند صعودی خود را حفظ کرده و حالا رشد بالای ۱۰۰ درصدی را نشان می‌دهد. سیمان سفید هم بین ۱۵ تا ۴۵ درصد رشد قیمت را ثبت کرده است.

با آغاز سال جدید و پایان نیمه سرد سال، بخش ساخت‌وساز رونق خواهد گرفت. با آغاز زمان فعالیت‌های ساخت‌وساز و با توجه به انتظارات تورمی موجود در بازار، تقاضای محصولات گروه کانی‌های غیرفلزی افزایش یافته است. عرضه برخی از محصولات این گروه در بورس کالا نیز به افزایش فروش واحدهای تولیدی این گروه کمک نموده است. بر اساس آمار منتشر شده توسط بورس کالای ایران در دی‌ماه ۴ میلیون ۷۱ هزار تن سیمان در بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفته که این رقم در بهمن ما با افزایش ۱۴ درصدی به ۴ میلیون و ۶۴۹ هزار تن رسیده است. همچنین در بهمن‌ماه سیمان برای چند روز صدرنشین معاملات بورس کالای ایران بوده است.

۴-۴ بررسی گروه وسایل نقلیه و قطعات وابسته

شامخ گروه وسایل نقلیه و قطعات وابسته با ثبت عدد ۵۸,۴ نسبت به ماه گذشته شش واحد افزایش یافته و در ناحیه رونق کسب‌وکارها قرار گرفته است. این عدد از رشد قابل توجه فعالیت‌های این گروه حکایت دارد. شامخ این گروه طی چهار ماه گذشته همواره رونق در کسب‌وکارها را نشان داده است. لذا وضعیت کسب‌وکارهای این گروه در بهمن را می‌توان تداوم روند رو به رشد آن از ابتدای پاییز دانست.

بررسی مؤلفه‌های اصلی این گروه در بهمن‌ماه نشان‌دهنده افزایش قابل توجه در میزان تولید (۶۱,۵)، افزایش قابل‌ملاحظه در سفارشات جدید (۶۵)، رشد سرعت انجام و تحویل سفارشات (۵۶,۷) و افزایش استخدام و به‌کارگیری نیروی کار (۵۳,۳) است.

کاهش قابل‌ملاحظه در موجودی مواد اولیه خریداری شده (۴۳,۳)، افزایش شدید در قیمت مواد اولیه (۸۸,۳) و رشد قیمت محصولات تولیدی (۶۸,۳) از دیگر موضوعات مهمی هستند که توسط مدیران خرید این گروه گزارش شده است. به گفته برخی فعالین این گروه از آبان‌ماه تا پایان بهمن‌ماه ورق فولادی که از بورس کالا تهیه می‌شود، ۷۲ درصد افزایش قیمت داشته است که به‌صورت کاملاً نقدی انجام می‌گیرد. همچنین سایر مؤلفه‌های پیمایش شامخ در بهمن‌ماه نشان می‌دهد علی‌رغم تنزل مقدار صادرات محصولات این گروه (۴۵)، فروش داخلی توانسته این کاهش را جبران و میزان فروش کل در بهمن‌ماه افزایش قابل توجهی داشته باشد (۶۸,۳).

آمار معاملات بورس کالای ایران در بهمن نشان می‌دهد در این ماه ۱۰۷۳۰ دستگاه خودرو در بازار فیزیکی فروخته شد است. این آمار برای دی‌ماه ۲۸۴۵۵ دستگاه بوده است که کاهش ۶۲ درصدی نشان می‌دهد. با

ورود شورای رقابت به موضوع عرضه برخی خودروها در بورس کالا، روند رو به رشد فروش انواع خودرو در این بازار مختل شده و در بهمن‌ماه افت داشته است. باوجود کاهش فروش خودرو در بورس کالای ایران اما میزان تولید و فروش محصولات گروه وسایل نقلیه و قطعات وابسته در بهمن‌ماه افزایشی گزارش شده است و البته باید به این نکته توجه داشت که عدد شامخ هم برای گروه وسایل نقلیه و هم‌گروه قطعات وابسته گزارش شده است. افزایش تعداد فاکتورهای فروش از سوی شرکت‌های خودرویی را می‌توان تا حدود زیادی به فروش انواع خودرو در پلتفرم‌های فروش شرکت‌های خودروسازی و طرح‌های فروش به مناسبت دهه فجر و برنامه پیش‌فروش گسترده انواع خودرو مرتبط دانست. درمجموع اگر عرضه خودرو در بورس کالا تسهیل شود، می‌تواند به افزایش تولید محصولات منجر شده و نیاز خودروسازان به قطعه موجب رونق صنعت قطعه‌سازی خواهد شد.

همچنین، به گفته فعالین اقتصادی این گروه با توجه به آنکه بخشی از قطعات و مواد اولیه مورد استفاده در این گروه (مواد اولیه با تکنولوژی بالا) وارداتی بوده و افزایش قیمت ارز و دشواری تأمین آن تا حدود ۴۰ درصد هزینه‌های تأمین این قطعات را افزایش داده است.^۱ از سوی دیگر افزایش بهای فلزات از جمله مس، فولاد و آلومینیوم بر هزینه مواد اولیه مورد استفاده این صنعت افزوده است. تعدیل قیمت انواع محصولات قطعه‌سازان، تسویه بدهی خودروسازان به قطعه‌سازان و تأمین سرمایه در گردش این گروه از جمله مهم‌ترین موانعی است که فعالین اقتصادی این گروه با آن مواجه هستند.

۴-۵) تحلیل شامخ گروه لاستیک و پلاستیک

شامخ صنایع لاستیک و پلاستیک در بهمن‌ماه با ثبت عدد ۵۸,۱، با ۵ واحد رشد نسبت به ماه گذشته نشان از بهبود در فعالیت‌های این گروه دارد. طی دو ماه گذشته مدیران خرید این گروه بهبود در فعالیت‌های خود را گزارش کرده بودند. شامخ این گروه در ماه‌های پاییز حاکی از آن است که وضعیت کسب‌وکارهای این گروه بهبود آرامی را در پاییز در پیش گرفته و این بهبود در زمستان نیز تداوم یافته است.

بررسی مؤلفه‌های شامخ بهمن‌ماه این گروه نشان می‌دهد که مقدار تولید محصولات نسبت به ماه گذشته افزایش یافته (۵۳,۸) و سفارشات جدید به میزان قابل توجهی رشد کرده است (۵۷,۷). همچنین سرعت تحویل سفارشات به میزان قابل توجهی بهبود یافته (۵۳,۸) و موجودی مواد اولیه نیز افزایش زیادی را تجربه کرده است (۶۱,۵). بر اساس اعلام مدیران خرید این گروه، میزان به‌کارگیری نیروی کار در این صنعت افزایش قابل‌ملاحظه‌ای داشته است (۶۵,۵).

^۱ بررسی مسائل صنعت قطعه‌سازی با حضور فعالین اقتصادی این حوزه در اکو ایران با عنوان «داد قطعه‌سازی از خودرو سازی»- اسفند ۱۴۰۱

سایر مؤلفه‌های مورد پیمایش نشان می‌دهد که میزان فروش محصولات این گروه اندکی افزایش یافته (۵۳,۸) در حالی که صادرات محصولات این گروه در بهمن‌ماه به میزان قابل توجهی رشد داشته است (۶۱,۵). فعالین اقتصادی این گروه نسبت به میزان تولید در ماه آینده خوش‌بین هستند و انتظارات عمده مدیران خرید این گروه بهبود در ماه آتی را بازتاب می‌نماید (۸۰,۸).

مانند سایر گروه‌ها قیمت مواد اولیه در گروه لاستیک و پلاستیک نیز به شدت افزایشی بوده (۸۰,۸) اما از شدت آن نسبت به ماه قبل کاسته شده است (۸۸,۵). با توجه به وارداتی بودن برخی اقلام مواد اولیه این گروه و متأثر شدن قیمت مواد اولیه از قیمت جهانی نفت، با افزایش بهای نفت خام و رشد نرخ ارز، رشد هر دو عامل در بهمن‌ماه موجب افزایش بهای مواد اولیه در این گروه شده است. بررسی سامانه کدال نیز نشان می‌دهد که میزان فروش شرکت‌های لاستیک‌سازی افزایش یافته است.

بخش اعظم لاستیک تولیدی به منظور تولید تایر مورد استفاده قرار می‌گیرد. صنعت تایر حدود نیم درصد از تولید ناخالص داخلی کشورمان را به خود اختصاص می‌دهد. محصولات این صنعت مشمول قیمت‌گذاری هستند و گاه محدودیت‌هایی بر صادرات محصولات این گروه وضع می‌شود. با توجه به رشد قیمت مواد اولیه انواع تایر و قیمت‌گذاری دستوری دولتی عملاً تولیدکنندگان این صنعت تحت فشار سنگین قرار گرفته و جریان هزینه و درآمد کسب‌وکارهای این گروه به شدت تحت تأثیر قرار گرفته و حاشیه سود آنها کاهش جدی می‌یابد. در نتیجه این صنعت با زیاندهی مواجه شده، انگیزه و امکان سرمایه‌گذاری کاهش یافته و کیفیت محصولات تولیدی نیز از این موضوع متأثر می‌شود.

با توجه به اینکه تولید داخلی انواع تایر بخشی از نیاز داخلی را تأمین می‌نماید (۷۵ درصد) و بخشی از نیاز داخلی انواع تایر مصرفی در کشور از محل واردات (و قاچاق) تأمین می‌شود افزایش نرخ ارز موجب افزایش محصولات وارداتی و حرکت بخشی از تقاضای مصرفی به سمت محصولات داخلی می‌شود که موجب ایجاد فشار تقاضا برای انواع تایر می‌شود.^۲

همچنین گفته می‌شود به‌طور سنتی جهش‌های قیمت ارز موجب افزایش خریدها در بازار مواد پایه پلاستیکی و لاستیکی می‌شود. می‌توان گفت استقبال از خرید محصولات لاستیکی و پلاستیکی در بورس کالا که همچنان در سطح بالایی است. البته رشد تقاضای ماه‌های پایانی سال به دلیل افزایش تردها و حمل‌ونقل جاده‌ای و شهری نیز از دیگر عوامل مؤثر بر افزایش تقاضا و فروش محصولات این گروه در بهمن‌ماه است.

^۲ بررسی صنعت لاستیک ایران در آکو ایران با عنوان «تایر از قافله رشد جا ماند» آذرماه ۱۴۰۱

۴-۶) تحلیل شامخ گروه شیمیایی

شامخ گروه شیمیایی با ثبت عدد ۵۷,۳ نشان‌دهنده رونق کسب‌وکارهای این گروه در بهمن‌ماه پس از تنزل شدید شامخ در ماه گذشته است. بر اساس نتایج مؤلفه‌های پیمایش شامخ صنایع شیمیایی، مقدار تولید محصولات این گروه به میزان قابل‌توجهی افزایش یافته (۶۰,۴) و میزان سفارشات جدید نیز رشد قابل‌ملاحظه‌ای داشته است (۶۲,۵). سرعت انجام و تحویل سفارشات بهبود یافته (۵۸,۳) و با افزایش شدید قیمت مواد اولیه (۸۵,۴) شاهد کاهش در موجودی مواد اولیه هستیم (۴۴,۸). میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی کار نیز تغییر قابل‌توجهی نسبت به ماه گذشته نشان نمی‌دهد (۵۱). همچنین ارقام به دست آمده از پیمایش بهمن‌ماه شامخ نشان می‌دهد در بخش فروش خارجی، نسبت به ماه گذشته از میزان صادرات کالا اندکی کاسته شده (۴۸/۹۶) و میزان فروش محصولات اندکی بهبود یافته است (۵۳,۴) که به دلیل رشد فروش در بازارهای داخلی بوده است. نکته حائز اهمیت دیگر افزایش قیمت قابل‌توجه محصولات شیمیایی است که از سوی مدیران خرید این گروه گزارش شده است (۶۱,۵). خوش‌بینی نسبت به میزان تولید در ماه آینده نیز دیگر موضوعی است که در بین فعالین اقتصادی این گروه به چشم می‌خورد (۵۴,۲) هرچند که نسبت به ماه قبل از شدت آن کاسته شده است (۶۸,۹).

در بازار داخلی اما کماکان تورم در بهای مواد اولیه و مشکلات تأمین انرژی واحدهای تولیدی را می‌توان مهم‌ترین محدودیت‌های صنایع شیمیایی دانست. بر اساس آمار منتشر شده توسط بورس کالای ایران، میزان فروش محصولات پلیمری و شیمیایی در بازار فیزیکی بورس کالای ایران در بهمن‌ماه در نرخ بالاتر از میانگین حجم فروش سالانه این محصول در سال ۱۴۰۰ قرار گرفته است. این در حالی است که به شکل سنتی از حجم خرید محصولات پتروشیمی از بازار فیزیکی بورس کالای ایران در روزهای سرد سال کاسته می‌شود.

کاهش تولید صنایع تکمیلی به دلیل برودت هوا، کمبود انرژی و کاهش تقاضای فصلی برای برخی محصولات عامل اصلی فروکش تقاضاست. این در حالی است که به شکل سنتی ظرف هفته‌های پایانی سال بر حجم معاملات در رینگ پتروشیمی افزوده می‌شود. واحدهای تولیدی با کسری گاز و کاهش اجباری تولید در برخی از روزهای سال مواجه شدند؛ اما واهمه از صعود مستمر قیمت‌ها متأثر از کاهش ارزش پول ملی و انگیزه تبدیل نقدینگی به کالا از سوی صنایع تکمیلی باعث شد تا این بازار در سردترین روزهای سال نیز رنگ رکود را به خود نبیند و اغلب عرضه محصولات شیمیایی و پتروشیمی با استقبال خریداران و در رقابت قیمتی به فروش برود.

۷-۴) تحلیل گروه چوب، کاغذ و مبلمان

شامخ گروه صنایع چوب، کاغذ و مبلمان در بهمن‌ماه با یازده واحد افزایش نسبت به ماه قبل به عدد ۵۶,۷ رسیده است که نشان‌دهنده رونق فعالیت‌های این گروه در بهمن‌ماه است. بررسی اعداد شامخ سه ماه گذشته این گروه نشان می‌دهد که پس از افت شرایط کسب‌وکارهای این گروه در پائیز و ابتدای زمستان در بهمن‌ماه شاهد خروج از رکود هستیم.

بررسی مؤلفه‌های شامخ دی‌ماه این گروه حاکی از عدم‌تغییر میزان تولید (۵۰)، رشد قابل‌توجه در سفارشات جدید (۶۹,۲)، بهبود اندک در سرعت انجام و تحویل سفارشات و موجودی مواد اولیه (۵۳,۸) و همچنین عدم‌تغییر در استخدام نیروی کار (۵۰) در بهمن‌ماه نسبت به دی‌ماه است.

همچنین افزایش شدید بهای مواد اولیه (۸۸,۵) و رشد زیاد قیمت محصولات گزارش شده است (۶۱,۵). میزان فروش محصولات این گروه نسبت به ماه گذشته افزایش یافته (۶۱,۵) و صادرات محصولات اندکی بهبود یافته است (۵۳,۸). انتظارات فعالین اقتصادی این گروه نسبت به ماه آینده نیز همچنان خوش‌بینانه است (۷۳,۱).

اثر افزایش نرخ ارز بر قیمت مواد اولیه شرکت‌های گروه محصولات کاغذی متفاوت است چراکه برخی از شرکت‌های این گروه مواد اولیه خود را از خارج و برخی از داخل تهیه می‌نمایند. برای شرکت‌هایی که بخش زیادی از مواد اولیه خود را از طریق واردات (خمیرکاغذ و...) تأمین می‌کنند؛ مطمئناً سودآوری این شرکت‌ها به دلیل افزایش بهای تمام‌شده محصولات آن‌ها کاهش می‌یابد. گروه دوم متشکل از شرکت‌هایی است که اکثر مواد اولیه خود را از داخل کشور تأمین می‌کنند؛ همین موضوع باعث اثرپذیری کمتر آن‌ها از نوسانات نرخ دلار می‌شود. همچنین شرکت‌هایی که به برخی کشورها صادرات دارند با افزایش نرخ ارز امکان بهبود رقابت‌پذیری محصولات و افزایش صادرات محصول را خواهند داشت.

۸-۴) تحلیل شامخ صنایع فرآورده‌های نفت و گاز

شامخ گروه صنایع فرآورده‌های نفت و گاز در بهمن‌ماه با ثبت عدد ۵۶,۷ بهبود در کسب‌وکارهای این گروه نسبت به دی‌ماه را نشان می‌دهد. شامخ این ماه نسبت به ماه قبل ۵ واحد افزایش یافته است. بررسی اعداد شامخ نشان می‌دهد شاخص مدیران خرید این گروه طی دو ماه گذشته در بازه ۵۰ تا ۵۷ در نوسان بوده است.

بررسی مؤلفه‌های اصلی شامخ این گروه نشان می‌دهد میزان تولید محصولات (۵۶,۷) و مقدار سفارشات جدید افزایش قابل‌توجهی داشته‌اند (۵۳,۳) و موجودی مواد اولیه خریداری شده در بهمن‌ماه نسبت به ماه گذشته اندکی افزایش یافته است (۵۳,۳). همچنین سرعت انجام و تحویل سفارشات به میزان زیادی بهبود یافته (۷۰) و میزان استخدام نیروی کار نیز اندکی رشد داشته است (۵۳,۳).

با توجه به افزایش قیمت جهانی نفت و گاز در این ماه بخش زیادی از مدیران خرید، افزایش قیمت مواد اولیه را گزارش کرده و لذا شاهد افزایش چشمگیر در قیمت مواد اولیه در این گروه هستیم (۹۶,۷). همچنین اعداد حاکی از افزایش میزان فروش (۵۳,۳) و کاهش قابل توجه صادرات (۴۰) هستند و موجودی انبار محصول نیز شدیداً کاهش یافته است (۴۰).

باید به این موضوع توجه داشت که محصولات تولیدی این گروه، مواد اولیه سایر گروه‌ها از جمله گروه‌های شیمیایی و لاستیک و پلاستیک است. لذا تحولات این گروه در بهمن‌ماه تغییرات قابل توجهی را در کسب‌وکارهای این گروه و سایر گروه‌های پایین‌دستی طی ماه‌های آتی ایجاد خواهد کرد. همچنین انتظارات فعالین گروه فرآورده‌های نفت و گاز نسبت به ماه آینده حاکی از کاهش تولید انتظاری در ماه آینده است (۴۳,۳).

در بهمن‌ماه و در بازارهای بین‌المللی، قیمت محصولات نفتی متأثر از عوامل مختلفی افزایش یافت. خبر کاهش تولید نفت از سوی روسیه به‌منظور جلوگیری از سقوط بیشتر بهای انرژی باعث شد تا محصولات زیرگروه انرژی و مشتقات آن در هفته منتهی به روز جمعه دهم فوریه با رشد نرخ مواجه شوند. تصمیم روسیه برای کاهش تولید نفت باعث شد ظرف روزهای اخیر بر نرخ نفت و نفتا افزوده شود. روسیه اعلام کرد که از ماه مارس روزانه ۵۰۰ هزار بشکه از میزان تولید نفت خام خود خواهد کاست. این تصمیم پس‌از آن اتخاذ شد که آمریکا و اتحادیه اروپا سقف قیمتی ۶۰ دلاری روی هر بشکه نفت روسیه اعمال کرده و به این ترتیب به درآمدهای ارزی این کشور آسیب زدند. اعلام خبر کاهش ۵۰۰ هزار بشکه‌ای نفت خام از سوی روسیه زمینه افزایش ۸ درصدی بهای نفت خام ظرف روزهای ابتدایی پس از انتشار را فراهم کرد.^۳ به نظر می‌رسد اجرای محدودیت در عرضه، در شرایطی که اقتصاد چین با محرک‌های اعمالی از سوی دولت به مسیر رشد بازگردد، می‌تواند از رشد بهای طلای سیاه در میان مدت حمایت کند.

مطرح‌شدن احتمال رشد بهای نفت و در پی آن نفتا در بازارهای جهانی در شرایطی که انتظارات تورمی در بازار داخل افزایشی است و آمیدی به کاهش تورم و نرخ ارز در بازار داخل وجود ندارد، می‌تواند بر تمایل به خرید مواد اولیه از سوی صنایع تکمیلی بیفزاید. به این ترتیب باید منتظر روزهای داغ رینگ پتروشیمی در بازار فیزیکی بورس کالای ایران در اواخر زمستان باشیم.

در بازارهای داخلی بنا بر گزارش روابط عمومی بورس کالای ایران، در تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی بورس کالای ایران در بهمن‌ماه امسال، یک میلیون و ۷۴۵ هزار و ۳۵ تن انواع کالا و محصول به ارزش بیش از ۳۱ هزار و ۴۸۹ میلیارد تومان در دو بخش داخلی و صادراتی معامله شد. این آمار در دی‌ماه امسال، یک میلیون

^۳ شبکه اطلاع‌رسانی نفت و انرژی ۲۳ بهمن ۱۴۰۱

و ۵۸۹ هزار و ۷۴۳ تن انواع کالا و محصول به ارزش ۲۷ هزار و ۷۹۳ میلیارد تومان در دو بخش داخلی و صادراتی معامله شد. این آمار نشان می‌دهد به لحاظ وزنی معاملات فرآورده‌های نفتی و گازی نسبت به ماه گذشته تغییر محسوسی را نداشته اما به لحاظ ارزش ۱۳,۳ درصد رشد کرده است.

موضوع مهم دیگری که در بهمن‌ماه فعالین اقتصادی این حوزه را با نگران کرد ابلاغیه بانک مرکزی در خصوص ضرورت عرضه تمام ارز ناشی از صادرات شرکت‌های پتروشیمی عضو انجمن صنعت پتروشیمی و شرکت‌های زیرمجموعه ایمیدرو به بانک‌ها و صرافی‌های بانکی در چارچوب نیما بود که از تحولات مهم بهمن‌ماه محسوب می‌شود.

۹-۴ تحلیل گروه صنایع فلزی

شامخ بهمن‌ماه گروه صنایع فلزی با ثبت عدد ۵۶,۳ نشان از بهبود فعالیت‌های اقتصادی این گروه در بهمن‌ماه دارد. کسب و کارهای این گروه پس از دو ماه رکود، مجدداً به رونق بازگشته است. فعالین اقتصادی این گروه افزایش قابل‌ملاحظه در مقدار تولید محصولات (۵۸,۵)، رشد قابل‌توجه در میزان سفارشات جدید (۶۳,۸)، عدم‌تغییر در سرعت انجام و تحویل سفارشات (۵۰) و افزایش اندک در به‌کارگیری نیروی کار (۵۳,۲) در بهمن‌ماه گزارش کرده‌اند.

همچنین بر اساس اعلام مدیران خرید این گروه، موجودی مواد اولیه در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است (۴۳,۶). افزایش شدید قیمت مواد اولیه مشاهده شده (۹۰,۴) که نسبت به ماه قبل بر شدت آن افزوده شده است (۸۹,۵)، کاهش اندک در میزان صادرات (۴۸,۹)، افزایش میزان فروش (۵۵,۳) به همراه افزایش شدید قیمت محصولات (۷۷,۷) که بر شدت آن نسبت به ماه قبل افزوده شده (۶۹,۸) و انتظارات خوش‌بینانه نسبت به ماه آینده (۵۸,۵) از دیگر موارد مورد اشاره مدیران خرید این گروه است.

تغییرات نرخ ارز و قطعی گاز برخی واحدهای تولیدی گروه صنایع فلزی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نوسانات بازار محصولات صنایع فلزی در دو ماه گذشته بوده است. با افزایش شدید نرخ ارز در بهمن‌ماه قیمت انواع محصولات فلزی از جمله شمش آلومینیوم، صفحات فولادی، انواع ورقه‌های فلزی و میلگرد افزایش یافت. این روند افزایش نرخ ارز در کنار چالش‌های مربوط به تأمین انرژی (گاز و برق) صنایع فولاد، مس و آلومینیوم دلایل اصلی افزایش مجدد قیمت‌ها در این ماه بودند. موضوعی که از سوی مدیران خرید این گروه نیز اعلام شده است.

رفع محدودیت گاز برخی واحدها در بهمن‌ماه به افزایش میزان تولید محصولات و رونق نسبی کسب و کارهای این گروه کمک قابل‌توجهی کرده است. از سوی دیگر، بازارهای جهانی فلزات در بهمن‌ماه به دلیل رشد تقاضای چین نیز با افزایش قیمت روبرو بودند. بررسی آمار معاملات بورس کالای ایران در بهمن‌ماه نشان می‌دهد حجم

زیادی از معاملات در این بازار مربوط به انواع محصولات فلزی است. رشد حجم معاملات سنگ آهن و فولاد نسبت به ماه قبل به ترتیب ۶۸ و ۶ درصد بوده است.

نحوه رفع تعهدات ارزی بانک مرکزی و الزام به ورود ارز حاصل از صادرات باعث شده تا بسیاری از شرکت‌های این گروه که ارز صادراتی را صرف خرید و جایگزین کردن مواد اولیه می‌کنند، در برخی از دوره‌ها با تراز منفی روبرو شوند. به خصوص با جهش قیمت ارز، واردات مواد اولیه با قیمت‌های بالا انجام شده و سهم زیادی از ارز حاصل از صادرات صرف توسعه و تأمین مواد اولیه می‌شود.

۴-۱۰) تحلیل شامخ گروه صنایع غذایی

شامخ بهمن‌ماه گروه صنایع غذایی با ثبت عدد ۵۴,۱ از بهبود در کسب‌وکارهای این گروه نسبت به دی‌ماه حکایت دارد. این بهبود در حالی رخ داده که طی دو ماه گذشته تنزل در فعالیت‌های این صنعت مشاهده شده بود. بررسی مؤلفه‌های پیمایش شامخ بهمن‌ماه حاکی از افزایش قابل توجه در میزان تولید محصولات (۵۸,۳)، رشد قابل‌ملاحظه سفارشات جدید و سرعت انجام و تحویل سفارشات (۵۶,۷)، کاهش جدی موجودی انبار مواد اولیه خریداری شده (۴۰) و تشدید آن نسبت به ماه قبل (۴۲,۲)، در کنار عدم تغییر استخدام نیروی کار (۵۰) است.

دیگر موضوعات مهمی که از سوی مدیران خرید صنایع غذایی گزارش شده عبارت است از افزایش قابل توجه میزان فروش و میزان صادرات (۵۶,۷)، افزایش موجودی انبار محصول (۶۳,۳) به همراه افزایش شدید قیمت مواد اولیه (۸۶,۷) که از شدت آن نسبت به ماه قبل کاسته شده است (۹۲,۲). همچنین فعالین اقتصادی این گروه نسبت به تولید در ماه آینده خوش‌بین هستند (۵۶,۷).

صنایع غذایی، صنایعی با حاشیه سود محدود و رقابت بالا هستند. با توجه به شرایط تورمی اقتصاد و همچنین قیمت‌گذاری محصولات صنایع غذایی از سوی دستگاه‌های نظارتی و افزایش بهای مواد اولیه، بنگاه‌های این صنعت شاهد تغییرات مؤثر در ساختار هزینه و درآمد خود هستند که وضعیت کسب‌وکارهای این واحدها را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. از سوی دیگر کاهش قدرت خرید خانوارها به دلیل تورم منجر به کاهش مصرف مواد غذایی شده است که کسب‌وکارهای این گروه را به شدت با تنگنا مواجه کرده است. در ماه‌های اخیر و با حذف ارز ۴۲۰۰، افزایش قیمت مواد غذایی پیشران نرخ تورم بوده است. بنا بر جدیدترین گزارش مرکز آمار ایران نرخ تورم نقطه‌ای گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» با افزایش ۱,۳ واحد درصدی به ۷۰,۵ درصد رسیده و گروه «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» با افزایش ۲,۳ واحد درصدی به ۴۳,۵ درصد رسیده است.

در خصوص تعیین قیمت محصولات تولیدی، فعالین اقتصادی این گروه معتقد هستند که پس از حذف ارز ۴۲۰۰ درحالی که قیمت مواد اولیه افزایش شدیدی داشته است، دلیلی برای تعیین قیمت از سوی دولت وجود ندارد.

با توجه به کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان داخلی و تغییرات در جریان هزینه و درآمد واحدهای تولیدی، توسعه برنامه‌های واحدهای تولیدی صنایع غذایی با مخاطره روبرو می‌شود. امری که آینده این صنعت را با ابهامات زیادی روبرو خواهد کرد. ادامه رشد و توسعه این صنعت حیاتی مستلزم سیاست‌گذاری صحیح اقتصادی با هدف کنترل تورم و بهبود قدرت خرید خانوارها و البته حضور در بازارهای منطقه است. گفته می‌شود کمبود منابع مالی شرکت‌های فعال در گروه صنایع غذایی، موجب بالا رفتن هزینه‌های تأمین مالی در تولید صنایع غذایی در ایران شده و همچنین کیفیت محصولات تولیدی و بسته‌بندی مواد غذایی را نیز تحت تأثیر قرار داده است. این موضوع در نهایت باعث می‌شود محصولات ایرانی در مقایسه با رقبای خارجی، رقابت‌پذیری کمتری داشته باشند.

۴-۱۱) پوشاک و چرم

شامخ گروه پوشاک و چرم در بهمن‌ماه با ثبت عدد ۵۲,۸ پس از ۹ ماه مجدداً به ناحیه بالای ۵۰ بازگشته است. رشد ۱۳ واحدی شامخ این گروه نسبت به ماه گذشته نشان‌دهنده رونق قابل‌ملاحظه در کسب‌وکارهای این گروه در بهمن است. همان‌طور که در تحلیل ماه گذشته این گروه ذکر شد خرید پوشاک در ماه‌های پایانی سال به‌عنوان اهرم خروج این صنعت از بحران رکود عمل کرده است. طی پنج ماه گذشته شامخ این گروه کمترین عدد در بین صنایع مختلف بوده و اعداد به دست آمده از مؤلفه‌های پیمایش شامخ طی پنج ماه اخیر وضعیت نابسامان کسب‌وکارها در این گروه را نشان داده است.

در بهمن‌ماه مدیران خرید گروه پوشاک و چرم افزایش در میزان تولید (۵۵,۶)، رشد قابل‌توجه در سفارشات جدید (۶۱,۱) و افزایش سرعت انجام و تحویل سفارشات جدید (۵۵,۶) را گزارش کرده‌اند. همچنین کاهش استخدام و به‌کارگیری نیروی کار (۴۴,۴) و کاهش نگران‌کننده در موجودی مواد اولیه (۳۳,۳) گزارش شده است. البته قیمت مواد اولیه نیز به‌شدت افزایشی گزارش شده است (۹۴,۴). با توجه به وضعیت کسب‌وکارهای این گروه در ماه‌های اخیر و افزایش شدید قیمت مواد اولیه، کاهش مشاهده شده در موجودی مواد اولیه امری طبیعی بوده و البته چشم‌انداز تولید در ماه‌های آینده را هم به چالش خواهد کشید. سایر مؤلفه‌های شامخ بهمن‌ماه نشان می‌دهد که میزان فروش محصولات افزایش یافته (۵۵,۶)، صادرات محصولات این گروه به‌شدت کاهش یافته (۳۸,۹) و قیمت محصولات این گروه به‌شدت افزایش یافته است (۷۲,۲).

موضوع مهم و بسیار حائز اهمیت در این گروه کاهش خیره‌کننده موجودی انبار محصولات این گروه است که در بهمن‌ماه توسط فعالین اقتصادی این گروه گزارش شده است (۱۶،۷). این موضوع در ماه‌های پایانی سال که می‌تواند اوج فروش و تولید در این کسب‌وکارها باشد کمی غیرمنتظره است هرچند که وضعیت بحرانی کسب‌وکارهای این گروه طی ماه‌های گذشته می‌تواند عمده‌ترین دلیل این موضوع باشد. انتظار فعالین اقتصادی این گروه نسبت به تولید در ماه آینده نیز بدون تغییر گزارش شده است (۵۰)

عوامل بنیادینی مثل کاهش قدرت خرید خانوارها، افزایش نرخ ارز، افزایش بهای مواد اولیه، افزایش اجاره‌بهای واحدهای صنفی و مشکلات موجود در تأمین مالی (برای سرمایه‌گذاری، خرید تجهیزات، تأمین مواد اولیه و سرمایه در گردش) فعالین این گروه را با چالش جدی مواجه کرده است. همچنین برخی مشکلات صنعت نساجی نظیر افزایش هزینه تولید محصولات به این صنعت که پائین‌دستی نساجی محسوب می‌شود منتقل می‌شود.

مواردی از قبیل مشکلات تأمین مواد اولیه، طولانی شدن فرآیند ثبت سفارش و مراحل تخصیص ارز، مشکلات مربوط به تأمین ارز و دشواری‌های انتقال ارز ناشی به دلیل تحریم‌ها مهم‌ترین مشکلات موجود در تأمین مواد اولیه وارداتی و صادرات محصولات این گروه عنوان شده است. همچنین، فعالین این حوزه موضوع قاچاق لباس را به‌عنوان یکی دیگر از موانع اصلی در توسعه کسب‌وکارهای این گروه می‌دانند. به گفته دبیر اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک، وزارت صمت در سال ۱۳۹۷ برای حمایت از تولید پوشاک در داخل کشور، مصوبه ممنوعیت واردات پوشاک را تدوین و ابلاغ کرد و به‌این‌ترتیب واردات پوشاک از تمام کشورها به ایران ممنوع شد؛ اما هم‌اکنون بیش از یک‌سوم پوشاک موجود در کشور، پوشاک خارجی است و با توجه به ممنوعیت واردات پوشاک، تمامی این کالاهای مصرفی به‌صورت قاچاق وارد کشور می‌شوند.